

Effects of gender and nursery school variables on elementary second grade students' listening skills
İlköğretim 2. sınıf öğrencilerinin cinsiyet ve anaokulu değişkenlerinin dinleme becerilerine etkisi*

Nazlı Durmuş*, Sınıf Öğretmenliği Bölümü, Ankara Yenimahalle İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 06170 Yenimahalle/Ankara, Türkiye.

Selma Güleç, Sosyal Bilimler ve Türkçe Öğretmenliği Bölümü, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 16120 Nilüfer/Bursa Bursa, Türkiye.

Suggested Citation:

Durmuş N. & Güleç S. (2016). Effects of gender and nursery school variables on elementary second grade students' listening skills. *International Journal of Innovative Research in Education*, 3(4), 194-202.

Gönderim Tarihi 15 Temmuz 2016; Düzeltme Tarihi 19 Ağustos 2016; Kabul edilen 9 Aralık 2016

Seçim ve hakem süreci sorumlusu Doç. Dr. Zehra Ozcinar, Atatürk Öğretmen Akademisi, Kıbrıs

©2016 SciencePark Research, Organization & Counseling. All rights reserved.

Abstract

In this study, it was aimed to determine the effects of practices employed via the use of various methods and techniques with the aim of developing listening skills using children's literature products on elementary second grade students' listening skills according to the variables of gender and nursery school. The study group was composed of 23 students. In a process of twelve weeks, in a study in which a pre-test and post-test experimental model was employed. The "Listening Skill Evaluation Form" was used as pre-test and post-test and during the practices which lasted twelve weeks. At the end of the listening training, noticeable development was observed in the listening skills of the students. Moreover, this development observed in the elementary second grade students' listening skills showed differences according to the variable of gender and nursery school as well.

Keywords: Listening, listening training, communication skills, listening activities.

*ADDRESS FOR CORRESPONDENCE: **Nazlı Durmuş**, Sınıf Öğretmenliği Bölümü, Ankara Yenimahalle İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 06170, Yenimahalle/Ankara. **E-mail adres:** nazlidurmus55@hotmail.com

Özet

Bu araştırmada, çocuk edebiyatı ürünleri ile dinleme becerilerini geliştirmeye yönelik çeşitli yöntem ve tekniklerle yapılan uygulamaların, ilköğretim 2. sınıf öğrencilerinin dinleme becerileri üzerindeki etkisinin, cinsiyet ve anaokulu değişkenlerine göre belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 23 öğrenci oluşturmaktadır. Oniki haftalık bir süreçte, ön test ve son test olarak "Dinleme Becerisi Değerlendirme Formu", on hafta süren uygulamalarda ise çocuk edebiyatı ürünleri ile dinleme becerilerini geliştirmeye yönelik çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmıştır. İlköğretim 2. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerindeki bu gelişme, cinsiyet ve anaokulu değişkenlerine göre de farklılık göstermektedir. Araştırma sonucunda cinsiyet ve anaokulu değişkenlerine göre ön test ve son test başarı puanları arasındaki farkın istatistiki olarak anlamlı çıkması da bu görüşü desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: dinleme, dinleme eğitimi, iletişim becerisi, dinleme etkinlikleri.

1. Giriş

Dil; düşünce, duygu ve isteklerin bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş simgesel bir dizgedir. Dil, insanı insan yapan niteliklerin başında gelir. Onun duygularını, düşüncelerini, isteklerini bütün incelikleriyle açığa vurmasına, yaşamını sürdürebilmesine olanak sağlar. Dil, akla bin bir soru getiren, insanın bin bir sorusunu kurcalamasına yol açan, sırlarla dolu bir varlıktır (Aksan, 2000).

Dil, kültür ve uygarlığın gelişiminden insanların karşılaştıkları problemlerinin çözümüne kadar her alanda önemli işlevlere sahip bir iletişim aracıdır. Dilin bir başka özelliği ise düşünce ile iç içe olmasıdır. İnsan dil ile düşünür, anlar, anlatır. Düşünceler dil yardımıyla ortaya konarak başkalarına iletilir. Dilin başka bir özelliği de kültür aktarımını sağlamasıdır. Aynı dili konuşan bir toplum, çevresini, gelişen olayları kendince algılamakta, dünyayı kendi dilinin penceresinden görmektedir. Dil aynı zamanda bireyin zihinsel gelişiminin de temelini oluşturmaktadır (Özbay, 2008).

İnsanlar arasında ki ilişkilerin sağlıklı olması için etkili bir iletişime gereksinim vardır. İnsanların en yaygın olarak kullandıkları iletişim aracı ise dildir. Dil; konuşma, yazma, okuma ve dinleme olmak üzere dört temel dil becerisinden oluşur. Bu nedenle yabancı dil eğitiminin temelinde bu becerilerin geliştirilmesi önem taşımaktadır.

1.1. Dinleme Becerisi

Dinlemeyi, öğrenmenin ve zevk almanın yollarından biri olarak gören Demirel (2004) dinleme tanımını, konuşan kişinin vermek istediği mesajı, pürüzsüz olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunabilme etkinliği şeklinde yapmıştır.

Çocuk, doğduğu andan itibaren "dinleme" yoluyla ilk eğitimini almaya başlar. Büyüdükçe, dinleyerek öğrendiği kelimelerle "konuşma"yı gerçekleştirir. Birikiminde bulunan kelime ve ifade kalıplarını kullanarak çevresindekilerle bildirişimde bulunur. Düşünürken, fikir üretirken, türlü bilgi ve fikirleri yorumlarken, hayal kurarken yine dilini kullanır. İçinde yaşadığı toplumun dili vasıtasıyla birçok bilgi öğrenir. Kısacası her türlü eğitimi ve öğrenimi dile dayanır (Tosunoğlu, 1999).

Sınıfta sözlü iletişimin tek yönlü olduğu; öğretmenlerin zamanının 2/3'ünü konuşarak kullandıkları saptanmıştır. Türkiye'de sınıf içinde bir ders saatinin %67'sinin sözlü davranışlara ayrıldığı belirtilmiştir. Yapılan araştırmalar, öğrencilerin okulda öğretmen ve arkadaşlarını 2,5-4 saat dinlediklerini göstermektedir. Bundan dolayı, akademik başarı için de yeterli düzeyde dinleme becerisi gerekmektedir (Yangın, 1999).

Yaşamın her alanındaki ilişkileri (okul, iş, toplumsal ilişkiler vb.) kuşatan dinleme beceri ve alışkanlığı okulöncesi dönemde kendiliğinden doğal biçimde edinilir. Ancak, edinilen bu beceriler öğrencileri, dinlediklerini anlayan, ayıran, değerlendiren kişiler haline getirmez. Bu nedenle öğrencileri dinlediklerini anlamaya, ayırmaya, eleştirip değerlendirmeye götüreceği beceri ve alışkanlıkların kazandırılması gerekir (Sever, 2004).

1.2. Dinleme Becerisini Geliştirme Yolları

Çocukların dinleme becerisini geliştirmede çok basit ve somut kurallardan başlanmalıdır. İlk sınıflarda çocuklara, önce izleme ve dinlemenin ön koşulu olan “uygun oturma” alışkanlığı öğretilmelidir. Daha sonraki sınıflarda öğrencilere çeşitli fırsatlardan yararlanılarak sistemli çalışmalarla dikkate bağlı birtakım beceri ve alışkanlıklar kazandırılabilir.

Bu beceri ve alışkanlıklarla ilkokulu bitiren bir öğrenci, bir konuşmayı dikkatle ve konuşulanı doğru anlayacak biçimde, görgü kurallarına uyarak dinleyebilmelidir. Çocukların dinleme becerisini geliştirmede ön koşul, yapılacak etkinliklerde çocukların istekleri ya da ilgi duydukları konuları, masal ve öyküleri bulup sınıfa getirmektir (Kavcar, Oğuzkan & Sever, 1997).

Dinleme becerisinin eğitimiyle ilgili etkinlikler uygulanmadan önce öğrencilere, dikkat etmeleri gereken hususlar önemle hatırlatılmalı; bu hususların etkinliklerin sağlıklı uygulanması ve yapılan çalışmadan beklenenlerin gerçekleşmesi açısından önemi vurgulanmalıdır (Doğan, 2010). Çocuklara yüksek sesle okuma yapma oldukça yararlı bir yoldur. Bu, sözcükleri metin içinde duyan dinleyicilerin sözcük dağarcığını arttırmakta; onlara kendilerini ifade etmek için çeşitli yollar sunmakta; onların dinleme becerilerini geliştirmekte; dinlemedeki dikkat sürelerini uzatmakta ve dinleyicileri okumaya teşvik etmektedir (Yangın, 1999).

Öğretmen, eğitim teknolojilerinden mutlaka yararlanmalıdır. Öğretim araçlarından bazıları iyi dinleme alışkanlığı kazandırmada öğretmenlere yardımcı olabilir. İyi bir dinleme becerisi geliştirebilmek için hafızanın sesleri birbirinden ayırması şarttır. Sesleri ayırma eğitiminde kullanılacak işitsel araçların başında teyp ve radyo gelir. Ayrıca görsel-ışitsel araçlardan olan televizyon ve videodan da yararlanılabilir. Değişik sesler banda kaydedilerek öğrencilere dinletilir. Bunun için değişik araba sesleri, kuş sesleri, müzik vb. tercih edilebilir (Özbay, 2001). Dinleme eğitiminde en çok kullanılan yöntemlerden biri de dramadır. Drama, çocuğu geliştiren ve yetiştiren başlı başına bir eğitim alanı, aynı zamanda yaratıcılığı geliştiren etkili bir yöntemdir (Bayram, Özgül, Kaplan, Ünal, Yapağılı, Demir, Morgül, Uğurlu, Tantoğlu, Özünel & Ömür, 2004).

Dikte çalışmaları, öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmek amacıyla yaptırılacak etkinlikler arasındadır. Öğrenciler dikte çalışmasında dinlemek zorundadırlar. Dikte ettirilen metnin uygun uzunluklarda bölünerek okunması ve okunan bölümlerin tekrarlanmaması, öğrencilerin dikkatlerini yoğunlaştırmalarını sağlayacaktır. (Kocaadam, 2011).

Dinleme esnasında öğrenciler hayal güçlerini de kullanarak dinlediklerini zihinlerinde resimleştirmelidir. Pek çok hikâyeye zengin detay ve tanımlayıcı ifadeler yer vermektedir. Çocuklar bunlar üzerinde düşünerek zihinsel görüntüyü oluşturmalı ve dinlemeden sonra da onu kâğıda dökebilmelidir (Yılmaz, 2007).

Öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmede hikâyeye haritalarından da yararlanmak gerekir. Hikâyeye haritası, bir hikâyedeki karakterlerin, olay, zaman ve yer kavramlarının birbirleriyle ilişkilendirildiği şemalardır. Önceden hazırlanan hikâyeye haritası, hikâyeye öğrencilere dinletildikten sonra dağıtılır ve öğrencilerden bu şemayı doldurmaları istenir. Böylece öğrencilerin hem dinleme becerilerinin geliştirilmesinde hem de kalıcı öğrenmelerin sağlanmasında fayda sağlanmış olur.

Bu anlamda araştırmamızın amacı, çocuk edebiyatı ürünleri ile dinleme becerilerini geliştirmeye yönelik çeşitli yöntem ve teknikleri kullanarak yapılan uygulamaların, ilköğretim 2. sınıf öğrencilerinin dinleme becerileri üzerindeki etkisini, cinsiyet ve anaokulu değişkenlerine göre belirlemek ve elde edilen verilerden yola çıkarak bir takım önerilerde bulunmaktır.

“Çocuk edebiyatı ürünleri ile dinleme becerilerini geliştirmede kullanılan çeşitli yöntem ve tekniklerin, ilköğretim 2. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerinin gelişimine etkisi var mıdır?” cümlesi bu araştırmamızın ana problemini oluşturmaktadır.

Araştırmada, ana problemin çözümlenmesinde aşağıdaki alt problemlerden yararlanılmıştır:

1. İlköğretim 2. sınıf öğrencilerinin çocuk edebiyatı ürünleri ile dinleme becerilerinin geliştirilmesi cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

2. İlköğretim 2. sınıf öğrencilerinin çocuk edebiyatı ürünleri ile dinleme becerilerinin geliştirilmesi anaokuluna gidip gitmemesine göre farklılık göstermekte midir?

2. Yöntem

2011–2012 öğretim yılının ikinci döneminde yapılan araştırmanın evreni, Bursa ili Osmangazi ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Şehit Murat Atsen İlköğretim Okulu 2. sınıf öğrencileridir. Araştırmanın modeli, tek grup ön test- son test deneysel modeldir. Tek grup ön test- son test modelinde, gelişigüzel seçilmiş bir grup bulunur. Bu gruba hem deney öncesi (ön test) hem de deney sonrası (son test) ölçmeler uygulanır (Karasar, 2010).

Araştırmanın çalışma grubunu, Şehit Murat Atsen İlköğretim Okulu 2-C sınıfında bulunan 15'i kız 8'i erkek olmak üzere toplam 23 öğrenci oluşturmaktadır. Ayrıca çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin 13'ü bir yıl anaokulu eğitimi alırken, 10'u anaokuluna hiç gitmemiştir. Çalışma grubu, araştırmacının sınıf öğretmeni olarak görev yaptığı kendi sınıfıdır.

Bu araştırmada ön test ve son test olarak "Dinleme Becerisi Değerlendirme Formu" kullanılmıştır. Daha önceki birçok araştırmada ön test ve son test ölçümleri yazılı sınavlarla yapılmış olup, öğrencinin dinlediğini anlama seviyesindeki değişiklikler yazılı sınavlardaki başarıları ile belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmada ise araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin 2. sınıf seviyesinde olması nedeniyle; dinlemeye hazırlık, dinleme kurallarını uygulama ve dinlediğini anlama ile ilgili davranışlar bire bir gözlemlenerek, dinleme becerisi bir bütün olarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Araştırmada ön test ve son test olarak kullanılan "Dinleme Becerisi Değerlendirme Formu" Serdar Arhan ve Seçil Coşkun tarafından hazırlanmış "İlköğretim Türkçe 2 Öğretmen Kılavuz Kitabı"ndan alınmıştır.

Araştırmada çocuk edebiyatı ürünlerinden; fıkra, gölge oyunu, masal, fabl, hikâye, şiir, anı, tekerleme ve bilmeceler ile bilgilendirici bir dinleme metni kullanılmıştır. Ön test ve son test uygulamalarında kullanılan ve Serdar Arhan tarafından hazırlanmış olan "Toprak Ana" adlı bilgilendirici dinleme metni Türkçe 2. sınıf öğretmen kılavuz kitabından alınmıştır.

Karagöz ve Hacivat gölge oyunu, Nasrettin Hoca fıkrası, tekerleme ve bilmeceler, Grimm Masallarından "Yoksul Kunduracı", "Kurt ile Yedi Keçi Yavrusu" ve "Fareli Köyün Kavalcısı", Andersen Masallarından "Gerçek Prenses" , Ezop Masallarından "Kuyruksuz Tilki", Avni Altınar tarafından kaleme alınan "Atatürk Çocukları Çok Severdi" adlı anı, Sevim Ak tarafından kaleme alınan "Açelyanın Upuzun Bir Günü" adlı hikâye, Hasan Ali Yücel tarafından yazılan "Kelebek" ve Aziz Sivaslıoğlu tarafından yazılan "Atatürk Çocuk Olmuş" adlı şiirler çocuk edebiyatına uygun ölçütleri taşıdığı düşünüldüğü için uygulamalarda kullanılmıştır.

2.1. Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma grubu olarak belirlenen 2-C şubesine 12 haftalık süreçte haftada 2 saat dinleme çalışması yapılmış, bu uygulamaların sonunda dinleme-anlama becerilerini ölçmeye yönelik değerlendirme çalışmaları uygulanmıştır. İlk ve son hafta yapılan ön test ve son test ölçümleri ise "Dinleme Becerisi Değerlendirme Formu"ndaki ölçütlere göre belirlenmiştir.

Dinleme becerisini geliştirmeye yönelik yapılan uygulamalardan önce öğrencilere dinleme kuralları ile ilgili bilgiler verilmiş ve dinlemenin önemi üzerinde durulmuştur. Uygulamalar metin okuma çalışmalarıyla, sesli ve görüntülü araçların kullanılmasıyla, oyun, tartışma, yarışma ve drama çalışmalarına yer verilerek gerçekleştirilmiştir. Etkinlikler gerçekleştirildikten sonra çeşitli değerlendirme yöntemleriyle öğrencilerin dinleme becerilerinin gelişim düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Öğrencilerin ön test ve son test ölçümlerini belirlemede kullanılan “Dinleme Becerisi Değerlendirme Formu”nda dinleme ile ilgili 13 tane kazandırılmak istenen davranış (kazanım) yer almaktadır. Bu formda her davranış (4) puan üzerinden değerlendirilmiştir. (4) puan davranışın beklenilenin üstünde olduğunu, (3) puan davranışın beklenilen seviyede ancak bazı eksikliklerin olduğunu, (2) puan davranışın beklenilen seviyeye yakın ancak birçok hata olduğunu, (1) puan ise davranışın beklenilenin çok altında olduğunu ifade etmektedir.

Öğrencilerin ön test ve son test ölçümleri ile kişisel özellikleri arasındaki farklılaşmanın olup olmadığına ilişkin ikili küme karşılaştırmalarında “bağımsız örneklem t testi (independent-samples t test)” kullanılmıştır. Ön test ve son test arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı ise “eşleştirilmiş örneklem t-testi (paired-samples t test)” ile yoklanmıştır.

Araştırma kapsamında toplanan verilerinin istatistiksel çözümlenmeleri SPSS 15.0 programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

3. Bulgular ve Yorumlar

Aşağıda çalışmada elde edilen bulgular ve yorumları yer almaktadır.

3.1. Öğrencilerin Dinleme Becerilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Değişimi

Araştırmanın bu problemde ilköğretim 2. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerinin geliştirilmesinin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın bu amacını gerçekleştirmek için aşağıdaki alt problemlerin analizleri yapılmış, sonuçlar tablolar halinde verildikten sonra yorumlanmıştır.

3.1.1. Kız Öğrencilerin Dinleme Becerilerine Göre Değerlendirilmesi

Tablo 1. Kız Öğrencilerin Dinleme Becerileri Ön Test ve Son Test Ölçümleri

	Denek	Aritmetik	Standart	Serbestlik	“t”	Anlamlılık
KIZ	Sayısı	Ortalama	Sapma	Derecesi	Değeri	Düzeyi
ÖĞRENCİ	(n)	\bar{X}	(s)	(sd)	(t)	(p)
Ön Test	15	2,89	0,90			
Son Test	15	3,12	0,68	14	2,388	,032

Tablo 1’de görüldüğü gibi dinleme etkinliklerine 15 kız öğrenci katılmıştır. Kız öğrencilerin ön test ortalaması 2,89; standart sapması 0,90’dır. Son test ortalaması 3,12; standart sapması 0,68’dir. Her iki testten elde edilen t değeri ise 2,388’dir. Bu değer .05 anlamlılık düzeyine göre t tablo değerinden büyüktür ($t_{(14)} = 2,388$; $p < 0.05$). Bu durum kız öğrencilerin ön test ve son testteki başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Bu verilerden hareketle kız öğrencilerin dinleme becerilerinde gelişme olduğu söylenebilir.

3.1.2. Erkek Öğrencilerin Dinleme Becerilerine Göre Değerlendirilmesi

Tablo 2. Erkek Öğrencilerin Dinleme Becerileri Ön Test ve Son Test Ölçümleri

	Denek	Aritmetik	Standart	Serbestlik	"t"	Anlamlılık
ERKEK	Sayısı	Ortalama	Sapma	Derecesi	Değeri	Düzeyi
ÖĞRENCİ	(n)	\bar{X}	(s)	(sd)	(t)	(p)
Ön Test	8	2,40	0,90			
Son Test	8	2,78	0,83	7	6,565	,000

Tablo 2'de görüldüğü gibi dinleme etkinliklerine 8 erkek öğrenci katılmıştır. Erkek öğrencilerin ön test ortalaması 2,40; standart sapması 0,90'dır. Son test ortalaması 2,78; standart sapması 0,83'dir. Her iki testten elde edilen t değeri ise 6,565'tir. Bu değer .05 anlamlılık düzeyine göre t tablo değerinden büyüktür ($t_{(7)} = 6,565$; $p < 0.05$). Bu durum erkek öğrencilerin başarı düzeyleri arasında bir farklılık olduğunu göstermektedir. Bu verilerden hareketle erkek öğrencilerin dinleme becerilerinde gelişme olduğu söylenebilir. Tablolar incelendiğinde kız ve erkek öğrencilere ait son test değerlerinin ön test değerlerine göre yüksek olduğu görülmektedir. Bütün bu bulgulardan hareketle diyebiliriz ki kız ve erkek öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştirilmesinde ilerleme sağlanmıştır. Fakat erkek öğrencilerin gösterdiği ilerleme, kız öğrencilere göre daha fazladır. Buna göre kız öğrenciler dinleme etkinlikleri sonucunda %8 oranında, erkek öğrenciler ise %15,8 oranında başarı göstermişlerdir.

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dinleme Becerilerinin Gelişim Düzeyleri

Cinsiyet	Ön Test	Son Test	Yüzde%
	Aritmetik Ortalama	Aritmetik Ortalama	
	$\bar{X}_{Öntest}$	$\bar{X}_{Sontest}$	
Kız	2,89	3,12	%8
Erkek	2,40	2,78	%15,8

3.2. Öğrencilerin Dinleme Becerilerinin Anaokulu Değişkenine Göre Değişimi

Araştırmanın bu probleminde, ilköğretim 2. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerinin geliştirilmesinin anaokulu değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın bu amacını gerçekleştirmek için aşağıdaki alt problemlerin analizleri yapılmış, sonuçlar tablolar halinde verildikten sonra yorumlanmıştır.

3.2.1. Anaokuluna Gitmiş Öğrencilerin Dinleme Becerilerine Göre Değerlendirilmesi

Tablo 4. Anaokuluna Gitmiş Öğrencilerin Dinleme Becerileri Ön Test ve Son Test Ölçümleri

	Denek	Aritmetik	Standart	Serbestlik	"t"	Anlamlılık
ANAOKULUNA	Sayısı	Ortalama	Sapma	Derecesi	Değeri	Düzeyi
GİTMİŞ	(n)	\bar{X}	(s)	(sd)	(t)	(p)
Ön Test	13	2,87	0,93			
Son Test	13	3,15	0,68	12	3,023	,011

Tablo 4'te görüldüğü gibi anaokulu eğitimi almış öğrenci sayısı 13'tür. Anaokulu eğitimi alan öğrencilerin ön test ortalaması 2,87; standart sapması 0,93'tür. Son test ortalaması 3,15; standart sapması 0,68'dir. Her iki testten elde edilen t değeri ise 3,023'tür. Bu değer .05 anlamlılık düzeyine göre t tablo değerinden büyüktür ($t_{(12)} = 3,023$; $p < 0.05$). Bu durum anaokulu eğitimi almış öğrencilerin test sonuçlarına göre başarı düzeyleri arasında fark olduğunu göstermektedir. Verilerden hareketle anaokulu eğitimi alan öğrencilerin dinleme becerilerinde gelişme olduğu söylenebilir.

3.2.2. Anaokuluna Gitmemiş Öğrencilerin Dinleme Becerilerine Göre Değerlendirilmesi

Tablo 5. Anaokuluna Gitmemiş Öğrencilerin Dinleme Becerileri Ön Test ve Son Test Ölçümleri

	Denek	Aritmetik	Standart	Serbestlik	"t"	Anlamlılık
ANAOKULUNA	Sayısı	Ortalama	Sapma	Derecesi	Değeri	Düzeyi
GİTMEMİŞ	(n)	\bar{X}	(s)	(sd)	(t)	(p)
Ön Test	10	2,53	0,90			
Son Test	10	2,8	0,79	9	2,863	,019

Tablo 5'te görüldüğü gibi anaokulu eğitimi almamış öğrenci sayısı 10'dur. Anaokulu eğitimi almayan öğrencilerin ön test ortalaması 2,53; standart sapması 0,90'dır. Son test ortalaması 2,80; standart sapması 0,79'dur. Her iki testten elde edilen t değeri ise 2,863'tür. Bu değer .05 anlamlılık düzeyine göre t tablo değerinden büyüktür ($t_{(9)} = 2,863$; $p < 0.05$). Bu durum anaokulu eğitimi almamış öğrencilerin ön test ve son testteki başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Bu verilerden hareketle anaokulu eğitimi almayan öğrencilerin dinleme becerilerinde gelişme olduğu söylenebilir.

Tablolar incelendiğinde anaokuluna giden ve anaokuluna gitmeyen öğrencilere ait son test değerlerinin ön test değerlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bütün bu bulgulardan hareketle diyebiliriz ki, anaokulu eğitimi alan ve anaokulu eğitimi almayan öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştirilmesinde ilerleme sağlanmıştır. Anaokuluna gitmiş öğrenciler ile anaokuluna gitmeyen öğrencilerin gösterdiği ilerlemenin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir. Buna göre anaokuluna gitmiş öğrenciler dinleme etkinlikleri sonucunda %9,8 oranında, anaokuluna gitmemiş öğrenciler ise %10,7 oranında başarı göstermişlerdir.

Tablo 6. Öğrencilerin Anaokuluna Gidip Gitmemesine Göre Dinleme Becerilerinin Gelişim Düzeyiyle

Anaokulu	Ön Test	Son Test	Yüzde%
	Aritmetik Ortalama	Aritmetik Ortalama	
	$\bar{X}_{Öntest}$	$\bar{X}_{Sontest}$	
Anaokuluna Gitmiş	2,87	3,15	%9,8
Anaokuluna Gitmemiş	2,53	2,80	%10,7

4. Sonuçlar

Çocuk edebiyatı ürünleri ile öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştirilmesi için uygulanan çalışmaların olumlu sonuç verdiği görülmüştür. Bu çalışmalar sonucunda öğrencilerin dinleme becerileri, 3 ay gibi kısa bir süre

içerisinde %10,3 gibi anlamlı bir seviyede yükselmiştir. Öğrencilerin hem dinleme davranışları hem de dinlediklerini anlayabilme, dinlediklerinden çeşitli yargılara ulaşabilme ve dinledikleri ile bildikleri arasında bağlantı kurma becerileri gelişmiştir. Buradan da; düzenli olarak uygulanan dinleme etkinlikleri ile öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştirilebileceği sonucuna varılmıştır. Bu bulgu; Doğan (2007), Yılmaz (2007) ve Yıldırım (2007) tarafından yapılan araştırmalarla da desteklenmektedir. Bu çalışmalarda da dinleme becerisine yönelik olarak verilen eğitimin, öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirdiği sonucuna varılmıştır.

Yapılan dinleme uygulamalarıyla hem kız hem de erkek öğrencilerin dinleme becerilerinde anlamlı derecede gelişme görülmüştür. Ön test ve son test ölçümlerindeki başarı düzeylerine göre kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre biraz daha yüksektir. Ancak kız öğrenciler dinleme etkinlikleri sonucunda %8 oranında, erkek öğrenciler ise %15,8 oranında başarı göstermişlerdir.

Dinleme eğitimleri sonunda anaokulu eğitimi alan ve anaokulu eğitimi almayan öğrencilerin dinleme becerilerindeki gelişme, cinsiyet değişkeninde olduğu gibi, anlamlı seviyededir. Ayrıca dinleme etkinlikleri öncesi ve sonrasında anaokuluna giden öğrencilerin başarısı, gitmeyen öğrencilerin başarısından biraz daha yüksek bulunmuştur. Buradan anaokulu eğitiminin çocuğun dinleme becerisini etkilediği; anaokuluna giden çocukların, gitmeyenlere oranla dinleme becerilerinin biraz daha gelişmiş olduğu söylenebilir. Dinleme eğitimi sonunda anaokuluna giden öğrenciler ile anaokuluna gitmeyen öğrenciler arasındaki gelişme ise benzer seviyede bulunmuştur. Buna göre anaokuluna gitmiş öğrenciler dinleme etkinlikleri sonucunda %9,8 oranında, anaokuluna gitmemiş öğrenciler ise %10,7 oranında başarı göstermişlerdir.

5. Öneriler

Dinleme becerisinin geliştirilebilir ve ölçülebilir bir beceri olduğu tüm öğretmenler tarafından kabul edilmeli, etkinlikler bu ilke doğrultusunda yürütülebilmelidir.

Dinleme eğitimine küçük yaşlarda başlanmalıdır. Özellikle okul öncesi eğitimin öğrencinin okul başarısına önemli etkilerinin olduğu unutulmamalıdır. Bunun için anne-babalar okul öncesi eğitimin faydaları konusunda bilinçlendirilmeli, hatta Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okul öncesi eğitim zorunlu hale getirilmelidir. Ayrıca okul öncesi eğitim programlarında "Etkili Dinleme-Anlama Etkinlikleri" yer almalı, bu etkinliklerde çocuk edebiyatı ürünlerinden mutlaka yararlanılmalıdır.

Dinleme becerisinin kazandırılmasında öğretmen tarafından çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmalı, metinleri sesli bir şekilde okumanın yanı sıra sesli ve görüntülü araçlardan da yararlanılmalıdır.

Dinleme eğitiminin etkili bir şekilde yapılabilmesi için sınıf mevcutlarının kalabalık olmaması gerekir. 20 kişiyi geçmeyen sınıf mevcutları dinleme etkinlikleri için idealdir.

Dinleme etkinliklerinde öğrenci aktif olmalı; oyun, canlandırma ve drama kullanılmalı, öğrencilerin hem yarışıp hem de eğlenebilecekleri ortamlar oluşturulmalıdır.

Kaynakça

- Aksan, D. (2000). *Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim* (1. Cilt). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Arhan, S., & Coşkun, S. (2011). *İlköğretim Türkçe 2 Öğretmen Kılavuz Kitabı* (2. Baskı). Ankara: MEB Yayınları.
- Bayram, E., Özgül, E., Kaplan, G., Ünal, H. A., Yapağılı, H., Demir, K., Morgül, M., Uğurlu, N., Tantoğlu, S., Özünel, Ş., & Ömür, Ü. (2004). *İlköğretim Drama 1 (Öğretmen İçin)*. (4. Baskı). İstanbul: MEB Yayınları.
- Demirel, Ö. (2004). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*. (6. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğan, Y. (2010). *Dinleme Becerisini Geliştirmede Etkinliklerden Yararlanma*. TÜBAR-XXVII-Bahar http://TUBAR%20DOSYA/pdf/2010BAHAR/doan_yusuf%20263-274.pdf
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (21. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F., & Sever, S. (1997). *Türkçe Öğretimi: Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin*. Ankara: Engin Yayınevi.

Durmuş N. & Güleç S. (2016). Effects of gender and nursery school variables on elementary second grade students' listening skills. *International Journal of Innovative Research in Education*, 3(4), 194-202.

Kocaadam, D. (2011). *Not Alarak Dinleme Eğitiminin İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerisi Üzerindeki Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özbay, M. (2001). Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisini Geliştirme Yolları. *Türk Dili Dergisi*, 589, 9-15.

Özbay, M. (2008). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I*. (2. Baskı). Ankara: Öncü Basımevi.

Sever, S. (2004). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. (4. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Tosunoğlu, M. (1999). *Kelime Servetinin Eğitim Öğretimdeki Yeri ve Önemi*. Milli Eğitim Yayınları, No: 144.

Yangın, B. (1999). *İlköğretimde Türkçe Öğretimi: İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme El Kitabı*. (Modül 4). Ankara: MEB Yayınları.

Yılmaz, Z. A. (2007). *Sınıf Öğretmenlerine Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.